

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

**Положення
ПРО ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР
НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ХАРЬКОВСЬКІЙ
ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ХДАДМ
протокол № 11 від «30» квітня 2021 р.

Голова ради **Олександр СОБОЛЄВ**

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора ХДАДМ
№ 50 від «30» квітня 2021р.

Харків 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін у Харківській державній академії дизайну і мистецтв (далі – Положення) забезпечує реалізацію студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін, передбаченого пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту».

Це Положення розроблено з урахуванням концептуальних засад Положення про організацію освітнього процесу у Харківській державній академії дизайну і мистецтв (далі - Академія), схваленого рішенням вченої ради від 28.08.2020 (протокол № 6)

Цим Положенням визначається процедура формування переліку, обрання та подальшого вивчення здобувачами вищої освіти Академії вибіркового навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, здійснення контролю за результатами навчання за обраними дисциплінами.

Положення ґрунтується на засадах студентоцентрованого підходу і вільного творчого навчання, що гарантує студентам побудову індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням власного потенціалу, особистісного росту та своїх професійних інтересів.

Власна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного студента Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Під особистісним потенціалом студента розуміється сукупність його здібностей – пізнавальних, творчих, комунікативних, дослідницьких. Процес виявлення, реалізації і розвитку цих здібностей студентів відбувається в ході освітнього руху студентів по індивідуальних траєкторіях навчання.

Дія цього Положення поширюється на студентів, які вступили на навчання, починаючи з 1 вересня 2021 року, і навчаються за освітніми програмами та навчальними планами першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загальне керівництво над впровадженням та реалізацією даного Положення покладається на навчально-методичний відділ Академії.

2.ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРУ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Формування студентом вибіркової частини навчального плану

Перелік дисциплін навчального плану складається з двох частин – обов'язкової та вибіркової.

Вибіркова частина навчального плану становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для кожного рівня вищої освіти.

Вибіркова частина навчального плану студента введена для індивідуалізації навчання і задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій ХДАДМ,

регіональних потреб тощо.

Вибір студентом навчальних дисциплін створює умови для досягнення ним наступних цілей:

- поглибити професійні компетентності в межах обраної спеціальності (освітньої програми) та здобути додаткові спеціальні (фахові, предметні) компетентності, у тому числі із здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачено освітньою програмою);

- поглибити свої знання та здобути додаткові загальні і загально-професійні компетентності в межах споріднених спеціальностей і галузі знань;

- ознайомитись із сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширити або поглибити знання за загальними компетентностями.

У відповідності до сформованих цілей студенту пропонується реалізувати свій вибір шляхом:

- вибору блоку дисциплін, який включає фахові дисципліни, що визначають спеціалізовану підготовку студента в межах обраної освітньої програми, і спрямований на поліпшення здатності студента до працевлаштування за обраним фахом;

- вибору блоку дисциплін – *додаткової спеціальності*, який включає *фахові дисципліни іншої освітньої програми*, що визначають спеціалізовану підготовку студента і спрямований на підготовку конкурентоспроможного фахівця. (із переліку каталогу курсів)

- вибору *соціогуманітарних дисциплін світоглядного спрямування із переліку* (каталогу курсів);

- вибору *дисциплін (із переліку каталогу курсів) з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої фахової діяльності*.

Вибіркові навчальні дисципліни можуть вивчатися як в Харківській державній академії дизайну і мистецтв, так і в інших закладах вищої освіти (зокрема закордонних), відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти.

Формування переліку вибіркового навчальних дисциплін

Формування блоку дисциплін, який включає переважно фахові дисципліни, що визначають спеціалізовану підготовку студента в межах обраної освітньої програми:

- здійснює проектна група, завідувач відповідної кафедри відповідно до освітньо-професійної програми в процесі формування навчального плану;

- враховуються рекомендації роботодавців, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників кафедри.

Формування блоку дисциплін – що включає дисципліни свого факультету іншої освітньо-професійної програми (своєї спеціальності), що визначають спеціалізовану підготовку студента:

- здійснює проектна група, завідувачі відповідних кафедр відповідно до освітньо-професійної програми в процесі формування навчального плану;

- враховуються рекомендації роботодавців, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників кафедри;

Основними критеріями забезпечення викладання дисциплін спеціалізованого блоку є кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене

звання, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг викладача); навчально-методичне забезпечення.

Формування переліку вибіркового соціогуманітарних навчальних дисциплін світоглядного спрямування:

- перелік дисциплін (каталогу курсів) щорічно переглядається і оновлюється;

- враховуються рекомендації роботодавців, здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників кафедр, які забезпечують викладання соціогуманітарних навчальних дисциплін світоглядного спрямування.

Формування переліку вибіркового навчальних дисциплін (каталогу курсів) власних потреб та інтересів щорічно переглядається та оновлюється.

Здійснюють завідувачі всіх випускових кафедр Академії, гаранті освітніх програм та представники органів студентського самоврядування.

Не пізніше 01 березня поточного навчального року створюється наказ про робочі групи відповідного факультету. Головою робочої групи призначається декан.

Для формування робочою групою факультету переліку вибіркового навчальних дисциплін до 01 березня поточного навчального року кафедри подають схвалений на їх засіданні перелік, за формою визначено робочою групою. Перелік вибіркового навчальних дисциплін, розроблений кафедрами, формується окремо за кожним рівнем вищої освіти.

Обсяги і зміст дисциплін, які спрямовані на розширення та поглиблення спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, мають враховувати структурно-логічну схему вивчення обов'язкових дисциплін, кількість кредитів і точок контролю в семестрі, визначених навчальним планом для вибіркової частини конкретної освітньої програми.

Для формування переліку вибіркового навчальних дисциплін робочі групи аналізують необхідну інформацію та можливості якісного забезпечення кафедрою освітнього процесу.

Необхідною інформацією для формування переліку вибіркового дисциплін є стратегії розвитку освітньої галузі, національної економіки, інформація від організацій та установ роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб; відгуки випускників ХДАДМ щодо відповідності навчального плану спеціальності потребам виробничої сфери; рейтингові списки вибіркового навчальних дисциплін у попередніх роках.

Основними критеріями забезпечення кафедри, що спроможна реалізувати високу якість викладання вибіркової дисципліни, є кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг викладача); навчально-методичне забезпечення (підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації); матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання); інформаційне забезпечення; відгуки студентів про якість викладання дисциплін на кафедрах; результати підсумкового та ректорського контролю знань студентів.

На підставі аналізу зазначеної вище інформації робочі групи формують перелік вибіркового дисциплін.

Визначені робочою групою вибіркового навчальні дисципліни

рекомендуються вченою радою факультету.

Навчально-методичний відділ здійснює перевірку наявного методичного та кадрового забезпечення вибіркового дисциплін.

У березні-квітні поточного навчального року перелік вибіркового навчальних дисциплін, що пройшли перевірку, виноситься на затвердження вченою радою ХДАДМ.

Здійснення студентом вибору навчальних дисциплін

Терміни проведення процедури вибору студентами навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного планування та організації освітнього процесу (формування контингенту студентів у групах і потоках для планування навчального навантаження науково-педагогічних працівників), його методичного і кадрового забезпечення.

Заходи з організації вивчення вибіркового навчальних дисциплін здійснюються у навчальному році, що передує навчальному року, у якому заплановане вивчення цих дисциплін. Студенти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін (спеціалізованих блоків дисциплін) на початку весняного семестру, як правило у березні-квітні, який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення.

Процедура вибору студентами навчальних дисциплін (блоків спеціалізованих дисциплін) включає такі етапи.

Перший етап – ознайомлення студентів із порядком, термінами і особливостями запису та формування груп для вивчення вибіркового дисциплін у ХДАДМ, а також із переліком спеціалізованих блоків дисциплін вибіркової частини навчального плану. За необхідності студентам надаються консультації.

Заходи даного етапу організуються навчально-методичним відділом та кафедрами факультетів впродовж перших чотирьох тижнів навчання в весняному семестрі. Ознайомлення студентів із переліками блоків дисциплін може розпочинатися кафедрами з перших днів навчання за освітніми програмами.

Другий етап – вибір студентами фахових дисциплін спеціалізованого блоку дисциплін. Тривалість етапу не може перевищувати двох тижнів. Вибір блоку фахових дисциплін відбувається на гугл формі, та надходить до декана факультету. Заходи другого етапу організуються деканатами факультетів.

Третій етап – опрацювання заяв студентів деканатами факультетів, перевірка контингенту студентів і попереднє формування груп на вивчення спеціалізованих блоків дисциплін. За результатами даного етапу студентам, вибір яких не може бути задоволений з причин, не формування груп, (групи формуються згідно єдиних норм часу ХДАДМ). Студенту повідомляється про відмову (із зазначенням причин) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку. Тривалість етапу не перевищує одного тижня.

Четвертий етап – дисципліни соціально-гуманітарного блоку (загального блоку) – дисциплін згідно каталогу, його оновлення форми контролю, формування груп не менше 25 осіб опрацюються НМВ. За результатами етапу студентам, вибір яких не може бути задоволений з причин не формування груп, чи потоків, повідомляється про відмову (із

зазначенням причин) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку. Тривалість етапу не перевищує 1 тижня.

П'ятий етап – остаточний вибір дисциплін, який полягає в затвердженні переліку вибірових дисциплін на засіданні Вченої ради ХДАДМ.

Результати здійснення студентами вільного вибору навчальних дисциплін заслуховуються на вченій раді Академії.

Рішення Вченої ради ХДАДМ вводиться в дію наказом ректора Академії.

Реєстрація студентів для вивчення дисциплін за вільним вибором за допомогою кураторів академічних груп відбувається на гугл формі шляхом само реєстрації :

Електронна реєстрація вважається первинною заявою студента.

Студент, який не скористався правом вибору дисциплін без поважної причини, буде записаний на вивчення вибірових дисциплін з урахуванням сформованих потоків і груп:

Відмова студента виконувати сформований таким чином індивідуальний навчальний план є грубим порушенням Положення про організацію освітнього процесу в Харківській державній академії дизайну і мистецтв.

Студентові може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано зробити новий вибір, якщо:

- якщо кількість студентів, які обрали соціально-гуманітарний блок дисциплін, є меншою ніж 25 осіб.

- кількість студентів, які обрали вибірову дисципліну із переліку практичних (каталогу 1-3 блоків) навчальних дисциплін є меншою за встановлені в ХДАДМ норми часу.

Зміна студентом з об'єктивних причин свого вибору після його затвердження можлива лише за дозволом ректора. Не допускається зміна обраних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються.

Для студентів 1-го курсу СВО Магістр вибір дисциплін здійснюється у перші 2 тижні після початку навчального року. Для дисциплін циклу загальної підготовки кількість студентів в групі повинна бути не менше 15 осіб, для теоретичних дисциплін, і для практичних дисциплін циклу професійної і практичної підготовки згідно норм часу ХДАДМ.

Заява студента на внесення змін, до вибіркової складової навчального плану подається до початку навчального року за умови, що студент не розпочав опанування вибіркової навчальної дисципліни.

Внесені зміни не мають порушувати встановлені в ХДАДМ вимоги щодо мінімальної чисельності студентів при формування груп на вивчення вибірових дисциплін.

Якщо на вивчення вибіркової навчальної дисципліни записалось менше необхідної кількості студентів, то такі дисципліни вважаються не обраними, а студентам пропонується обрати зі списку (скорегований список) дисциплін, які обрані чи умовно обрані іншими студентами.

Координація роботи щодо вибору дисциплін покладається на

кураторів академічних груп.

3.ОРГАНІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Академія несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення навчальних дисциплін, які обрані студентами.

Формування потоків і груп щодо вивчення вибіркового дисциплін здійснюється за :

- розпорядженням декана факультету щодо циклу професійної підготовки (2 блока дисциплін);
- навчально-методичним відділом щодо циклів загальної підготовки (згідно доповідних деканів факультетів формується проект наказу «Про забезпечення викладання вибіркового дисциплін загальної підготовки».

Перелік обраних дисциплін вноситься до робочого навчального плану освітньо-професійних програм і визначають навчальне навантаження кафедр і конкретного викладача, яке розраховується до початку навчального року.

Інформація про вибірково дисципліни розміщується на офіційному сайті ХДАДМ :

- перелік навчальних дисциплін (анотації, обсяги, види навчальної роботи, форми контролю);
- викладачі, які викладатимуть вибірково навчальні дисципліни;
- мінімальну чисельність осіб, що можуть вивчати кожен із навчальних дисциплін, за якими проводиться вибір.

Заяви студентів, з підсумками вільного вибору, розпорядження про формування груп зберігаються упродовж всього терміну навчання студента за відповідним освітнім рівнем.

У випадку поновлення, переведення, допуску до занять після завершення академічної відпуски можливе перезарахування вибіркового дисциплін за рахунок фактично вивчених дисциплін, що не дублюють зміст обов'язкових (із циклу вільного вибору) на обраній освітній програмі.

4.ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення запроваджується в дію з 01.09.2021 року вченою радою Академії.

Зміни та доповнення до Положення вносяться та затверджуються вченою радою Академії у тому ж порядку, що й саме Положення.

Академія несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення навчальних дисциплін, які пропонуються студентам для реалізації ними права вільного вибору.

Контроль за дотриманням вимог Положення покладається на деканати факультетів, завідувачів випускових кафедр, навчально-методичний відділ Академії.

ЗРАЗОК

заяви-1 студента на включення до індивідуального плану
дисциплін вільного вибору

Декану

факультету

проф. _____

студента _____ курсу _____ групи

спеціальності _____

_____

(П.І.Б.)

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 2021 /2022 навчальний рік такі дисципліни вільного вибору (спеціалізований блок дисциплін):

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

_____ (дата)

_____ (підпис)

Узгоджено: Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ПІБ)

Куратор _____

(підпис)

(ПІБ)

ЗРАЗОК

заяви-2 студента на включення до індивідуального плану
дисциплін вільного вибору

Декану

факультету

проф. _____
студента _____ курсу _____ групи
спеціальності _____

_____
_____

(П.І.Б.)

ЗАЯВА

Прошу включити в мій індивідуальний навчальний план на 2021
/2022 навчальний рік такі дисципліни вільного вибору:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

_____
(дата)

_____
(підпис)

Узгоджено: Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ПІБ)

Куратор _____

(підпис)

(ПІБ)